

Motion till riksdagen 2011/12:A335

av Ylva Johansson m.fl. (S)

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning:

	Anslag	Regeringens förslag (tkr)	Anslags- förändring (tkr)
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd <i>Från 1 mars 2012 höjd ersättningsgrad till 80 % samt höjt tak till 910 kr. Efter hundra dagar sänkning till 760 kr.</i>	34 521 815	+3 750 000
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser <i>Reducerad coachverksamhet – 700 000 Överförda medel från coachverksamhet till bättre förmedlingsverksamhet +700 000 Bristyrkesutbildningar, utbildningsvikariat inom vården samt fler OSA-anställningar + 2 000 000</i>	8 297 981	+2 000 000
2:1	Arbetsmiljöverket <i>Ökade resurser för förstärkt arbetsmiljöarbete</i>	605 609	+100 000
	Summa för utgiftsområdet	70 475 708	5 850 000

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige behöver en kompetensförsäkring.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att omprioritera resurser från coachverksamheten för att förstärka Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samlade resurser för personer med svag ställning på arbetsmarknaden – Kraftsam.

Fel! Okänt namn på

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka antalet platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen med inriktning mot bristyrken.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta generationsväxlingen genom att införa utbildningsvikariat.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att investera i fler OSA-anställningar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en kompetenskommission.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att investera i plusjobb.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa tidiga och snabba insatser för unga arbetslösa.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa traineeplatser för unga under 26 år i privat och offentlig verksamhet.¹
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheter för arbetslösa att studera inom reguljär utbildning.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en arbetslöshetsförsäkring som en fungerande omställningsförsäkring.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en begränsningsregel för rullande visstidsanställningar.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en modell för ett solidariskt entreprenörsansvar.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka det fackliga inflytandet vid anlitande av bemanningsföretag.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder mot exploatering av migrerad arbetskraft.²
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Migrationsverket i uppdrag att följa upp ansökningar om arbetstillstånd och säkerställa att rätt avtal gäller.²
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa kännbara sanktionsmöjligheter mot de arbetsgivare som missbrukar systemet med beviljade arbetstillstånd.²
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka resurserna till Arbetsmiljöverket.

Fel! Okänt namn på

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten i samverkan med arbetsmarknadens parter och Arbetsmiljöverket bör ta fram en nollvision för dödsolyckor i arbetslivet.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över regelverket för att finna effektivare påföljder vid överträdelser av arbetsmiljö- och arbetstidslagarna.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att rusta upp RSO-verksamheten.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge RSO ett vidgat uppdrag som innebär en rätt att besöka och bygga ett strukturerat arbetsmiljöarbete på arbetsplatser där det finns kollektivavtal men där det saknas fackliga medlemmar.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en ny regel i AML om att all upphandling som rör arbetsmiljöfrågor ska ske i samverkan med skyddsombud eller skyddskommitté.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att initiera ett projekt för att ta fram metoder för att stärka kvinnors arbetsmiljö.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en företagshälsovård med kvalitet.

¹ Yrkande 12 hänvisat till FiU.

² Yrkandena 18–20 hänvisade till SfU.

Fel! Okänt namn på

Arbete är grunden till vårt välstånd

Även om arbetslösheten har fallit tillbaka ligger den alltså kvar på en historiskt sett hög nivå. Från att ha toppat på över 9 procent under våren 2010 uppgick den säsongsrensade arbetslösheten i augusti i år till 7,4 procent. Det innebär att arbetslösheten är på en högre nivå än i augusti 2006 (7,0) procent då situationen på arbetsmarknaden av den dåvarande borgerliga oppositionen beskrivs i termer av massarbetslöshet.

Arbete är grunden för vårt välstånd. En nyckel för att hålla ihop och utveckla Sverige är att fler har jobb att gå till och därmed en egen försörjning. Arbete ökar människors frihet genom egen inkomst, gemenskap och utveckling. En stark och hållbar konkurrenskraftig ekonomi kräver en bred politik för fler jobb och full sysselsättning. Full sysselsättning är det övergripande målet för den socialdemokratiska ekonomiska politiken. Vår samhällsmodell bygger på att alla som kan ska arbeta. Om Sverige ska stå sig väl internationellt krävs investeringar för fler arbetade timmar. Men då måste arbetslivet bli tillgängligt för alla. Människors kompetens, kunskaper och erfarenheter måste tas tillvara. Sverige, liksom stora delar av västvärlden, står inför en demografisk utmaning. Fram till 2030 kommer antalet personer i Sverige över 80 år att öka med omkring 60 procent. Under samma period förväntas befolkningen i arbetsför ålder stagnera.

Fram till 2015 sker betydande pensionsavgångar från arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen har i en analys studerat hur avgångarna påverkar olika branscher och regioner. Fram till 2015 växer arbetskraften av demografiska skäl endast i storstads länen medan den minskar i stora delar av övriga landet. Arbetsförmedlingen har redovisat hur detta påverkar olika branscher och regioner samt vilka insatser som kan bidra till en ökad tillgång på arbetskraft framöver. Vissa branscher och regioner kommer sannolikt att drabbas av betydande rekryteringsproblem, främst under de kommande fem åren. Sammantaget beräknas omkring 1,6 miljoner personer lämna arbetslivet av åldersskäl fram till 2025, vilket är 250 000 fler åldersavgångar än under de gångna 15 åren. Mer arbete och fler arbetade timmar måste vara huvudspåret för välfärdens finansiering framöver. Diskussionen om välfärdens framtida finansiering måste ta sin utgångspunkt i hur vi skapar en stark arbetslinje som kan fungera för en bred majoritet.

Det är av avgörande betydelse att svensk arbetsmarknad och svenskt näringsliv besitter förmåga till innovation och omställning. Det handlar delvis om nyföretagande men minst lika viktigt är redan befintliga företags möjligheter att ställa om och utvecklas. Det handlar om investeringar i utbildning och kompetens, om investeringar i ett hållbart arbetsliv som gör att fler kan jobba mer och längre.

Sverige är ett litet och exportberoende land. Svenska medborgare har rimliga och berättigade krav på hög levnadsstandard, en välfungerande välfärd och social trygghet, och att det ska vara möjligt att göra klassresor och skapa ett bättre liv för sig själv och sin familj. De partier som strävar mot ökade klyftor och ser lägre löner och fler lågproduktiva jobb som ett mål, tar inte

hänsyn till de strukturella förutsättningar som svenskt näringsliv och arbetsmarknaden har, eller till de ambitioner som Sverige har för sina invånare. Vi vill i stället att Sverige ska bli en kunskapsbaserad ekonomi som konkurrerar med en välutbildad arbetskraft, ett gott innovationsklimat, öppenhet inför nya idéer, nytänkande och förmåga att ställa om produktionen.

Aktiv arbetsmarknadspolitik för jobb och egen försörjning

Sverige ska konkurrera med kunskap – inte med sänkta löner

Vi står inför ett arbetsliv där kunskapskraven kommer att fortsätta att öka i många yrken. Individens rörlighet och arbetsmarknadsvärde kommer att avgöras av deras utbildning och kompetens, och Sveriges framtid som konkurrenskraftig kunskapsnation avgörs av de investeringar vi gör nu. Strukturomvandlingen på arbetsmarknaden kommer att fortsätta. Fler kommer att behöva gå från ett jobb till ett annat. Omställning måste bli lättare för människor – inte svårare. Vid sådana processer är det viktigt att tidiga insatser görs, så att de som riskerar uppsägning kan gå vidare till nya jobb eller till utbildning innan arbetslösheten är ett faktum.

Utbildning är den enskilt viktigaste insatsen för att stärka Sveriges konkurrenskraft, skapa nya jobb och bekämpa arbetslösheten. Nya kunskaper ger nya möjligheter på arbetsmarknaden samtidigt som företag och offentlig verksamhet får möjlighet att rekrytera personal med rätt kompetens vid rätt tidpunkt. I en hårdnande global konkurrens måste Sverige konkurrera med kompetens.

Yrkeskunskaper, kompetens och erfarenheter är nycklar till kvalitet och effektivitet i arbetet. Möjligheten att ställa om och lära nytt snabbare än konkurrenterna är viktiga konkurrensfördelar i alla företag. I de yrken som ansvarar för andra människors vård, trygghet, välbefinnande och utbildning är kunskaperna helt avgörande för kvaliteten.

Möjligheten till kompetensutveckling är betydelsefull för att människor ska kunna arbeta och bidra under ett helt yrkesliv. För ett hållbart arbetsliv och bättre kvalitet krävs att de anställdas kompetens synliggörs, används och utvecklas.

Vi står inför ett arbetsliv där kunskapskraven fortsätter att öka i många yrken. Individens rörlighet och arbetsmarknadsvärde kommer att avgöras av deras utbildning och kompetens, och Sveriges framtid som konkurrenskraftig kunskapsnation avgörs av de investeringar vi gör nu.

Fel! Okänt namn

Vår jobbpolitik har tre prioriteringar: utbildning, utbildning, utbildning

Allt fler barn och ungdomar får inte de kunskaper som de behöver. Även den generella kunskapsnivån sjunker. Höjd undervisningskvalitet och insatser för att alla barn och ungdomar ska nå höga kunskapsmål är helt centralt både för Sveriges konkurrenskraft och för ett rättvist samhälle. Skolan måste ha ett tydligt uppdrag som ger alla barn och ungdomar det stöd som krävs för att lyckas, det kräver en ny politik som på allvar åtgärdar de stora kunskapsbristerna. Att ge alla ungdomar en fullvärdig gymnasiekompetens är helt avgörande.

Genom vuxenutbildning, yrkesutbildning och kompetensutveckling i arbetslivet ges möjligheter för människor att komma vidare i sitt yrkesliv och stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Rörlighet förutsätter investeringar i utbildning för tillväxt. Det ska vara möjligt att genom ett livslångt lärande ställa om till ny kompetens eller bygga ut tidigare kunskaper genom hela yrkeslivet. En relevant utbildning är en individs bästa försäkring mot långvarig arbetslöshet. Välutbildade människor är också en förutsättning för att arbetsgivarna snabbt ska kunna anställa medarbetare med adekvat kompetens.

Sverige är för litet för att inte samarbeta mellan samhälle och näringsliv när det gäller forskning och utveckling. Vi vill utveckla en strategisk samverkan mellan staten, akademien, näringslivet och de fackliga organisationerna som bör innehålla gemensamma och långsiktiga spelregler, strategiska investeringar i forskning och utveckling liksom gemensamma åtaganden inom strategiskt viktiga områden som är av avgörande betydelse för ekonomisk tillväxt och sysselsättning framöver. I såväl industri- som tjänstesektorn finns goda förutsättningar för många framtida kvalificerade jobb, om Sverige satsar på utbildning, forskning och infrastruktur. Nära samverkan är kärnan i modern tillväxtpolitik. En nära samverkan mellan staten och arbetsmarknadens parter bidrar till industriell och ekonomisk utveckling. Det är en väg som ger hög sysselsättning och stark tillväxt.

Sverige behöver en kompetensförsäkring

Kompetens är en av de viktigaste faktorerna bakom ekonomisk tillväxt. En välutbildad arbetskraft betyder att fler kan ta ett vidare ansvar, att det blir möjligt att höja förädlingsvärdet på produktionen. I en allt skarpare global konkurrens är den viktigaste konkurrensfördelen att lära nytt och kunna ställa om snabbare än konkurrenterna. Möjligheten till kompetensutveckling är betydelsefull för att människor ska kunna arbeta och bidra under ett helt yrkesliv. För ett hållbart arbetsliv och bättre kvalitet krävs att de anställdas kompetens synliggörs, används och utvecklas.

Utbildningsnivån påverkar även BNP. En undersökning av 83 rika och fattiga länder visar att ett års extra utbildning ger en BNP-nivå som är 29 procent högre per capita. Om man begränsar undersökningen till 23 OECD-

länder blir utfallet svagare men fortfarande signifikant, ett års längre utbildning ger då 15 procent högre BNP-nivå.

I Sverige har andelen med gymnasiekompetens liksom andelen av arbetskraften som har högskoleutbildning stadigt ökat. Trots detta är det idag ca 840 000 personer som har högst grundskoleutbildning, varav mer än hälften är mellan 25–54 år och alltså har många år kvar i yrkeslivet.

Under den allvarliga ekonomiska krisen och lågkonjunkturen på 1990-talet genomförde den dåvarande socialdemokratiska regeringen Kunskapslyftet som innebar en massiv satsning på framförallt gymnasial utbildning för vuxna i olika former. I en forskarrapport som IFAU (Institutet för arbetsmarknads- politisk utvärdering) publicerade 2008 redovisades modellsimuleringar för sannolikheten att vara sysselsatt för dem som deltog i Kunskapslyftet jämfört med dem som inte gjorde det. Sannolikheten att vara sysselsatt ökade med ca 5 procentenheter för dem som deltog i Kunskapslyftet. Enligt IFAU framstår skillnaden som ett robust resultat, trots att det är fråga om modellsimuleringar.

Svenska studier har konstaterat att lärandet i arbetslivet har stor betydelse för företagets konkurrenskraft vad avser arbetsproduktivitet och lönsamhet. Utbildningsnivån har även stor betydelse för risken att drabbas av arbetslöshet. De jobb som finns på arbetsmarknaden har blivit mer kvalificerade, det efterfrågas högre formell utbildning därför att jobben innebär mer kvalificerade arbetsuppgifter, helt enkelt. Det har varit en förutsättning för den produktivitetshöjning som skedde under många år. Under perioden 1995–2006 steg produktiviteten i hela ekonomin med cirka 35 procent.

Knappt hälften av de anställda i Sverige deltar i någon form av kompetensutveckling under ett år. De allra flesta deltar i någon form av personalutbildning i 3–5 dagar. Längre utbildningar är mycket ovanliga. 93 procent av utbildningarna genomförs på arbetstid. De yngsta och de äldsta på arbetsmarknaden (under 25 år och över 55 år) får minst utbildning. I genomsnitt används drygt 2 procent av arbetstiden till personalutbildning. Deltagande i personalutbildning ökar med utbildningsnivå. Bland Sacos medlemmar är det högst andel som får ta del av personalutbildning, bland TCO:s medlemmar är det 60 procent som får någon form av personalutbildning under ett år. LO:s medlemmar är de som får minst personalutbildning.

På sikt vill vi genomföra en långsiktig och strategiskt viktig reform för att ge alla på arbetsmarknaden möjlighet till kompetensutveckling. Vi vill införa en kompetensförsäkring som omfattar alla på den svenska arbetsmarknaden och som bygger på arbetslinjen. Kompetensförsäkringen ska göra det möjligt för människor att utveckla sitt kunnande – antingen för att långsiktigt klara att behålla sitt jobb och yrke, eller för att byta arbetsuppgifter, bransch eller yrke. Kompetensförsäkringen ska inte användas för att ersätta befintlig finansiering av utbildningsinsatser utan ge helt nya och utökade möjligheter till kompetensutveckling.

I utformandet av en sådan försäkring är det viktigt att involvera arbetsmarknadens parter och ta tillvara deras kunnande och engagemang på området.

Fel! Okänt namn på

När vi talar om kompetensutveckling i arbetslivet menar vi att det är relevant att dela upp detta i tre olika typer av utbildning:

1) Kunskaper som är nödvändiga för att på ett bra och säkert sätt utföra arbetsuppgifterna och kunna delta i utvecklingen på arbetsplatsen. Det kan vara t ex utbildning för att hantera en ny maskin, nödvändig ny kunskap inom yrkesområdet, nya arbetsmetoder eller ny organisation, nya skyddsföreskrifter. Denna typ av kompetensutveckling är självklart arbetsgivarens ansvar. Den betalas fullt ut av arbetsgivaren och genomförs på arbetstid. Detta är den vanligast förekommande formen av kompetensutveckling som också ofta kallas personalutbildning.

2) Kunskaper som är nödvändiga för att individen ska ta på sig helt nya arbetsuppgifter och kanske ta på sig ett större ansvar är tidigare eller utföra arbetsuppgifterna på ett kvalitativt bättre sätt än tidigare. Det kan vara utbildning av vårdbiträden till undersköterskor, ledarskapsutbildningar, specialistutbildningar för olika yrkesgrupper, möjlighet att bredda, eller spetsa, sin kompetens. Denna typ av kompetensutveckling ger arbetsgivaren möjlighet till ökad flexibilitet och möjlighet att förändra sin produktion och organisation. Men den ger även individen en ny och starkare ställning på arbetsmarknaden. Den är ofta ett delat ansvar mellan den anställde och arbetsgivaren, vanligtvis har även parterna en viktig roll för att möjliggöra denna typ av kompetensutveckling.

3) Kunskaper som är önskvärda för att stärka individens ställning, och därmed valmöjligheter och karriärmöjligheter, på arbetsmarknaden. Det kan handla om att skaffa sig gymnasiekompetens, högskolebehörighet, en helt ny yrkesutbildning eller utbildning för att byta arbetsgivare eller bransch. Denna typ av kompetensutveckling förekommer mycket sparsamt förutom i ungdomsåren. Arbetsgivarna är i allmänhet inte intresserade av att bidra till att den anställde ges förutsättningar att lämna sitt arbete (med undantag för vissa satsningar på omställning vid uppsägningar). Individen har å andra sidan ett starkt incitament för denna typ av kompetensutveckling men hämmas av att det är mycket svårt att finansiera när man samtidigt har de fasta kostnader som flera år i yrkeslivet lagt grunden för och dessutom ofta försörjningsansvar.

I ett samhällsperspektiv finns det skäl att uppmuntra och underlätta framförallt kompetensutveckling av typ två och tre för att skapa en dynamisk och flexibel arbetsmarknad med hög grad av förmåga till förnyelse och hållbarhet.

Höga ambitioner för välfärden kräver fler i jobb

Vi socialdemokrater accepterar inte arbetslöshet. Höga ambitioner i välfärden kräver fler människor i arbete. Alla som kan har skyldighet att arbeta. Den som är arbetslös har rätt till stöd och verktyg av hög kvalitet som leder till jobb och egen försörjning. Samhället har i sin tur rätt att ställa krav på att den

Fel! Okänt namn på

enskilde är aktiv och gör allt vad den förmår för att få ett jobb. Arbetsmarknadspolitiken uppgift är att se till att arbetsgivare får den arbetskraft som de behöver genom att rusta arbetslösa så att de kan ta de lediga jobben. Regeringens eget institut för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) visar att Arbetsförmedlingens roll för stöd och rådgivning i kombination med kontroll i form av regelbundna besök är ett effektivt sätt för att arbetslösa ska finna jobb.

Vi väljer att omprioritera resurser från regeringens coachverksamhet till Arbetsförmedlingen. Regeringens coachningsverksamhet har varit av skiftande kvalitet. Därutöver anser vi att volymen varit alltför stor samtidigt som Arbetsförmedlingen inte haft tillräckliga resurser för att jobba med arbetssökande på ett kvalitativt och effektivt sätt. Totalt för vi över 700 miljoner kronor för att förstärka Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet. Vi föreslår:

- ? Den som är arbetslös och som behöver hjälp för att finna ett nytt jobb ska få stöd från Arbetsförmedlingen från den första arbetslösa dagen.
- ? Arbetsförmedlingen ska erbjuda långtidsarbetslösa regelbundna möten med handläggare. Den som har fel eller gammal kompetens i förhållande till vad som krävas på arbetsmarknaden ska senast inom 90 dagar rekommenderas eller erbjudas relevant utbildning som leder till jobb.
- ? Kvaliteten i de arbetsmarknadspolitiska programmen ska alltid värnas. Åtgärder ska leda till jobb och egen försörjning. Insatser som inte leder till jobb ska omprövas.

Långtidsarbetslösheten biter sig fast

Långtidsarbetslösheten fortsätter att ligga kvar på en alarmerande hög nivå. Av dem som var arbetslösa under det andra kvartalet 2011 hade 28 procent eller 116 000 personer varit utan arbete i mer än sex månader. Bland dem med långa arbetslöshetstider finns en klar överrepresentation av utrikes födda, lågutbildade och äldre personer. Redan innan krisen var arbetsmarknadssituationen för dessa grupper svår och de senaste årens utveckling verkar ha förvärrat läget ytterligare. Ökningen av antalet långtidsarbetslösa visar att matchningen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft inte fungerar.

Sedan regeringsskiftet 2006 har det skett en omfattande nedmontering av det som tidigare utgjorde kärnan i den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Omkring två tredjedelar av platserna inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen har försvunnit. Istället för att investera i utbildning och aktiva insatser som leder till jobb har regeringen infört jobb- och utvecklingsgarantin (JUG). Benämningen är direkt missvisande. En bred majoritet av dem som placeras i JUG¹ får varken jobb eller utveckling i form av aktiva insatser. I dagsläget finns närmare 100 000 personer i åtgärden. Efter 450 dagar förs

¹ Jobb- och utvecklingsgarantin infördes den 2 juli 2007. Här hamnar de som varit arbetslösa i minst 300 dagar eller som varit inskrivna hos AF i minst 18 månader.

Fel! Okänt namn på

alla över 25 år över till garantins sista del – fas 3. Över 27 000 personer finns nu i fas 3, och antalet beräknas stiga med 35 procent under året trots efterfrågan på arbetskraft i många branscher.

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) har utvärderat regeringens garantier. Aktivitetsnivån är mycket låg. Jobbgarantin för unga saknar helt långsiktig effekt. Fyra av tio deltagare i JUG har överhuvudtaget inte fått någon handledning eller coachning. Institutet konstaterar vidare att en bred majoritet av deltagarna använde högst tio timmar i veckan för att söka jobb eller att delta i aktiviteter, de flesta betydligt mindre.

Syftet med fas 3 är enligt regeringen att långtidsarbetslösa ska erbjudas sysselsättning hos en anordnare med arbetsuppgifter som annars inte skulle utföras och som kan ses som kvalitetshöjande. Den anvisade ska få möjligheter att skaffa sig erfarenheter, meriter och färskare referenser som kan leda till jobb. Kritiken mot fas 3 har varit massiv under flera år. Det har varit berättigad kritik mot att rena skojarföretag har kunnat ta emot fas 3-deltagare, lämna dem i passivitet och få 5 000 kr i månaden per person. Samtidigt har Arbetsförmedlingens egen internrevision visat att så mycket som nästan hälften av deltagarna i fas 3 troligen utför ordinarie arbetsuppgifter, trots att de inte får ett öre för sitt arbete. När man är i fas 3 är man hänvisad till att leva på en mycket låg ersättning, och många tvingas till socialkontoren för att söka försörjningsstöd för att klara sig eller tvingas leva på familj och vänner. Fas 3 har haft karaktären av ändstation på arbetsmarknaden. Det har inte varit tillåtet att studera eller få stöd att starta eget, och väldigt få går vidare till arbete eller studier. Fas 3 har vuxit lavinartat under de senaste åren – trots stark uppgång på arbetsmarknaden – och omfattar idag 27 000 människor och växer ständigt. Kostnaderna för fas 3 är idag 135 miljoner kronor per månad bara i ersättning till anordnarna.

Under flera års tid har regeringen således slentrianmässigt låtit placera långtidsarbetslösa i en åtgärd utan att kontrollera seriositet och kvalitet. Detta är oacceptabelt. I juni beslutade riksdagen på vårt initiativ att inga nya anvisningar får göras till fas 3 förrän bristerna är åtgärdade och att regeringen skyndsamt skulle återkomma till riksdagen och redovisa vilka insatser som vidtagits.

Detta tillkännagivande har uppenbarligen haft effekt. För första gången tvingas nu regeringen lyssna till kritiken, och det är ett steg i rätt riktning att regeringen nu föreslår justeringar av jobb- och utvecklingsgarantin och fas 3 i budgetpropositionen. Regeringen medger också att jobb- och utvecklingsgarantin inte fungerar tillfredsställande och att aktivitetsnivån är låg. Vi välkomnar att resurser tillförs för att öka handläggartätheten. Det är nödvändigt att öka aktivitetsnivån och höja kvaliteten i verksamheten. Men vår huvudkritik kvarstår. Att tvinga arbetslösa att leva på successivt sänkt ersättning för att till sist hänvisas till gratisarbete leder inte till arbete utan till fattigdom.

Vi vill ha en annan modell där människor snabbt kommer i jobb med egen försörjning. Personer som trots stora insatser inte kan få arbete på den ordinarie arbetsmarknaden ska ha möjlighet att få anställning med lönesubvention och avtalade villkor.

Vi föreslår därför att jobb- och utvecklingsgarantin fasas ut.

Samlade resurser för personer med svag ställning på arbetsmarknaden – Kraftsam

En del av en fungerande arbetslinje handlar om hur de som står längst från arbetsmarknaden ska ges möjligheter att leva på eget arbete utifrån de egna förutsättningarna. Många av dem som idag står längst från arbetsmarknaden – personer med funktionsnedsättning, sjuka, långtidsarbetslösa, nyanlända, unga utan utbildning – riskerar med regeringens politik att permanent uteslutas från arbetsmarknaden. Det kan vi aldrig acceptera. Regeringen har valt att placera långtidsarbetslösa i jobb- och utvecklingsgarantin som inte leder till jobb. Endast en bråkdel av dem som lämnar fas 3 finner ett jobb eller en utbildning som leder till jobb. Vi vill fasa ut jobb- och utvecklingsgarantin och ersätta den med aktiva insatser av hög kvalitet som leder till jobb. För personer med behov av stöd och insatser inom ett flertal områden till följd av en komplex problemsituation där arbetslöshet ingår som en del och som befinner sig långt från arbetsmarknaden måste nya och helt andra möjligheter än hittills erbjudas. De ska kunna få tillgång till en kraftsamling för att ta sig in på, eller tillbaks till, arbetsmarknaden. Det kan handla om personer som aldrig fått en chans till jobb till följd av en funktionsnedsättning, om dem som varit arbetslösa eller sjuka under mycket lång tid eller om dem som av andra skäl behöver ett mer omfattande stöd.

Vi vill skapa en kraftsamling med möjlighet till personlig handlingsplan med resurser för individuellt anpassade insatser utifrån varje enskild individs behov. Genom att slå samman delar av Arbetsförmedlingen och delar av Försäkringskassan tillsammans med att tillföra nya resurser till en gemensam organisation vill vi erbjuda människor en kraftsamling för att komma in på eller tillbaks till arbetsmarknaden. Individen ska själv ansöka om att få tillhöra Kraftsam, och bara de som har stora eller komplexa behov som inte kan tillgodoses inom den reguljära arbetsmarknadspolitiken kan beviljas detta stöd.

Den som antas till Kraftsam ska omedelbart få en kvalificerad personlig handläggare som tillsammans med den enskilde utarbetar en individanpassad insatsplan. När insatsplanen har godkänts och kvalitetssäkrats får man en samlad ram av medel, ”en påse pengar”, för att finansiera och upphandla de olika insatser som krävs från olika aktörer. Det kan vara myndigheter, kommuner men även organisationer eller privata aktörer, allt anpassat efter varje individs särskilda behov. Kraftsam ska lösa problemet för dem som i dag vanligtvis hamnar mellan olika myndigheters ansvarsområden och där ingen aktör i dag har ansvaret för helheten. Det gäller personer som kan ha behov av både utbildning, rehabilitering, praktik, medicinska och sociala insatser kombinerade i ett samlat fungerande handlingsprogram.

För att bli antagen till Kraftsam ska det inte ställas upp stela tidsgränser, det individuella behovet ska styra. För vissa personer kan man direkt avgöra att det kommer att krävas stora och speciella insatser för att komma in på arbetsmarknaden, för andra kan just det faktum att tidigare mångåriga insatser inte har räckt för att leda till arbete vara ett skäl.

Fel! Okänt namn på

Kraftsam är motsatsen till passiv förvaring utan just en kraftsamling som kräver att individen själv aktivt medverkar för att ta det avgörande steget in på arbetsmarknaden. Som antagen till Kraftsam ska individen behålla sin tidigare försörjning (t ex a-kassa, sjukpenning, sjukersättning eller försörjningsstöd) under hela tiden som kraftsamlingen pågår.

Kommunerna ska erbjudas att teckna samarbetsavtal med sitt lokala Kraftsamkontor. När kommunen och Kraftsamkontoret kommit överens om villkoren för samverkan bör det bli möjligt att sammanföra både de samlade statliga resurserna och de kommunala för att skapa så bra individuella handlingsplaner som möjligt samtidigt som även personer inom kommunens ansvar kan få tillgång till de samlade resurserna. Även samarbete med landstingen är av stor vikt.

Kraftsamlingen ska leda till att människor kan försörja sig själva genom eget arbete. Det kan ske på den reguljära arbetsmarknaden med eller utan olika former av stöd och anpassning eller genom en subventionerad anställning som t ex lönebidrag eller plusjobb.

Kraftsam kan ses som en vidareutveckling av Finsam och kräver att barriärer mellan de olika myndigheterna rivs och att resurserna kan användas mer flexibelt och samlat utifrån individens behov. Kraftsam innebär både en ambitionshöjning och en förändrad organisation. Kraftsam måste därför byggas upp successivt för att säkerställa kvaliteten när det gäller både bedömningar och insatser. Vi vill därför inleda med försöksverksamhet på någon eller några platser under 2012.

Investera i bättre matchning och i bristyrkesutbildningar

Den som är arbetslös och som behöver hjälp för att finna ett nytt jobb ska få stöd från Arbetsförmedlingen från första arbetslösa dagen. Vi vill se tidiga insatser för unga arbetslösa. De ska inte behöva vänta i 100 dagar på verkningfulla insatser. Den sökandes kunskaper och färdigheter ska dokumenteras genom validering. Profilerings ska användas för att snabbare identifiera de personer som riskerar att hamna i långvarig arbetslöshet.

Arbetsförmedlingens resurser för matchning till arbete behöver förstärkas så att vakanser kan tillsättas så snabbt som möjligt. Därför väljer vi att omprioritera resurser från coacher till Arbetsförmedlingen. 700 miljoner kronor förs över från regeringens coachverksamhet för att stärka Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet. I matchningsuppdraget ingår också att matcha behov av arbetskraft mot relevanta arbetsmarknadsutbildningar.

Vi vill öka antalet platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen med inriktning mot bristyrken utöver vad regeringen föreslagit och satsar 1 miljard kronor per år under perioden 2012–2015 för ytterligare cirka 4 600 platser med inriktning mot bristyrken.

Underlätta generationsväxlingen – inför utbildningsvikariat

Vård- och omsorgssektorn står inför en stor generationsväxling samtidigt som kvaliteten behöver förstärkas. Socialstyrelsen har visat att en mycket stor andel av personalen inom äldreomsorgen saknar relevant yrkesutbildning, vilket självklart påverkar verksamheten negativt. I takt med att fler sjuka och sköra äldre behöver vård och omsorg ställs nya krav på personalen. För att underlätta generationsväxlingen inom offentlig sektor och för att genom utbildning förstärka kvaliteten, föreslår vi en satsning på utbildningsvikariat inom vård och omsorg. Anställda får möjlighet att komplettera och bygga vidare på tidigare utbildning samtidigt som en långtidsarbetslös får arbetspraktik och en möjlighet till vidare anställning inom en viktig framtidsbransch. Kostnaden för 1 200 platser bedömer vi till 600 miljoner kronor per år – medel som vi vill tillföra 2012.

Investera i fler OSA-anställningar

Människor med psykiska funktionshinder har ofta särskilt svårt att få arbete. Det krävs därför ytterligare insatser, utöver t ex lönebidrag, särskilt riktade till denna grupp för att skapa utrymme för alla att bidra på arbetsmarknaden utifrån sina förutsättningar.

Vi vill därför utöka antalet OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete) riktade till personer med psykiska funktionshinder. Vi föreslår ökade resurser för cirka 1 400 platser från 2012. Kostnaden för detta bedömer vi till 400 miljoner kronor per år.

Tillsätt en kompetenskommission

Problemen med dålig matchning på arbetsmarknaden måste hanteras. En kompetenskommission bör tillsättas. Dess syfte ska vara att föreslå åtgärder som gör att företag och branscher hittar rätt kompetens vid rätt tillfälle. Det handlar både om att studera och föreslå åtgärder på nationell nivå och om att kartlägga behov lokalt och regionalt.

Kommissionen ska inhandla olika former av utbildningar eller andra lämpliga åtgärder från privata såväl som offentliga utbildningsföretag, universitet, högskolor och kommuner. Åtgärderna ska vara inriktade på de aktuella kompetensbehov arbetsgivarna har på såväl gymnasial som eftergymnasial nivå. Syfte ska vara att föreslå åtgärder som har största möjliga sysselsättningseffekt, givet de resurser som kommissionen får till sitt förfogande. Kommissionen ska också ge stöd till arbetsgivare som anställer personal för att bidra till kompetensutveckling inom företagets regi. Kommissionen ska också få i uppdrag att analysera vad som kan göras för att öka söktrycket till de utbildningar som bedöms som strategiska för näringsliv och offentlig sektor men som idag har svårt att fylla sina utbildningsplatser. Kommissionen ska bestå

Fel! Okänt namn på

av företrädare för näringslivets branschorganisationer, små och stora företag, kommuner, stat och fackföreningar.

Utbildning ger nya möjligheter till jobb

Skillnaderna mellan den socialdemokratiska jobbpolitiken och regeringens är skarp när det gäller prioriteringen och synen på utbildning. Vi vill ge de arbetslösa chansen att rusta sig med nya kunskaper. Nya kunskaper ger nya möjligheter på arbetsmarknaden samtidigt som företag och offentlig verksamhet får möjlighet att rekrytera personal med rätt kompetens vid rätt tidpunkt. I en hårdnande global konkurrens måste Sverige konkurrera med kompetens och inte med låga löner. Regeringen har konsekvent valt en motsatt väg: att pressa ned den s.k. reservationslönen för att skapa nya jobb med allt lägre löner.

Kunskapskraven på arbetsmarknaden ökar hela tiden. Det gäller både generella kunskaper och mer specialiserad kompetens. Antalet jobb som inte kräver gymnasiekompetens för att få anställning minskar i rask takt medan efterfrågan på gymnasial utbildning, särskilt yrkesutbildning, är fortsatt stor och efterfrågan på högre utbildning ökar markant och förväntas att fortsätta öka för lång tid framåt. Mot denna bakgrund föreslår vi i denna budgetmotion stora satsningar på både reguljär utbildning och arbetsmarknadsutbildning.

Vi anser även att det är dags att bryta upp de vattentäta skott som idag finns mellan arbetsmarknadsutbildning och reguljär utbildning. Med en snabbt föränderlig arbetsmarknad med ökande kompetenskrav blir det allt mer otidsenligt att bara vissa få utvalda yrkesutbildningar bedrivs som arbetsmarknadsutbildning trots att efterfrågan på även andra utbildningar är stor på arbetsmarknaden. Även om risken för långtidsarbetslöshet är störst för dem som saknar gymnasiekompetens har vi idag även många arbetslösa med både gymnasial utbildning och högskoleutbildning som i vissa fall skulle behöva förnya sin kompetens för att kunna återinträda på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsutbildning är en dyr form av utbildning, i allmänhet mycket dyrare än reguljär utbildning, och utbudet är med nödvändighet begränsat. Samtidigt finns det stora möjligheter att inom ramen för yrkesvux, yrkeshögskolan, vuxenutbildning och även inom vissa högskoleutbildningar skapa utbildningsmöjligheter som passar väl till den kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden.

Vi föreslår att Arbetsförmedlingen ges möjlighet att bevilja arbetslösa tillfälle att studera inom den reguljära utbildningen med samma villkor som inom arbetsmarknadsutbildningen. Utbildningen bör bedrivas under maximalt ett läsår. Besluten ska grundas på en individuell bedömning och en individuell handlingsplan där tidigare utbildning, validering av befintlig kompetens och en bedömning av individens jobbchanser efter utbildning ska vara avgörande.

Investera i plusjobb

För den som varit arbetslös i minst ett år finns möjligheten till så kallade nystartsjobb som innebär att arbetsgivaren subventioneras med dubbla arbetsgivaravgiften. För ungdomar och personer över 55 år gäller en kortare kvalificeringsperiod om sex månader. Ett nystartsjobb varar normalt i ett år, men för den som har varit arbetslös i minst tre år finns möjligheten att få subventionen under tre år. Den maximala tiden i nystartsjobb är fem år. Nystartsjobben har stor volym, och under förra året påbörjade drygt 55 000 personer en sådan anställning. Den överväldigande majoriteten av dessa var ”bara” arbetslösa, mycket få hade en funktionsnedsättning eller ersättning från sjukförsäkring. Enligt budgetpropositionen var det nästan hälften av dem som avslutat ett nystartsjobb under 2010 som 90 dagar senare hade ett arbete.

Enligt IFAU (Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering) är just subventionerade anställningar som så mycket som möjligt liknar vanliga anställningar en av de åtgärder som, tillsammans med arbetsmarknadsutbildning och regelbunden kontakt med arbetsförmedlare, har bäst effekt för att leda till arbete.

Vi är övertygade om att de allra flesta som idag är långtidsarbetslösa kan få jobb på den reguljära arbetsmarknaden, givet att rätt insatser sätts in och att dagens goda konjunkturläge med stark efterfrågan på arbetskraft håller i sig. Men vi vet också att det finns personer som trots utbildning och aktiva insatser ändå har stora svårigheter att få ett jobb på den reguljära arbetsmarknaden. För oss är det en självklarhet att de också ska ges möjlighet att arbeta på rimliga villkor och till avtalsenlig lön. De ska inte hänvisas till gratisarbete i fas 3 utan erbjudas riktiga men subventionerade och anpassade jobb. Tyvärr är det så att den som står mycket långt ifrån arbetsmarknaden idag sällan kommer ifråga för nystartsjobb utan istället hamnar i fas 3. Vi ser därför behovet av en ny form av subventionerade anställningar med en väsentligt högre grad av subvention, i princip hela lönekostnaden, för dem som under mycket lång tid stått mycket långt från arbetsmarknaden. Vi vill därför tillföra 500 miljoner kronor på skattesidan genom kreditering till arbetsgivare för 1 500 plusjobb inom kommuner och landsting samt inom den ideella sektorn. Plusjobben ska kunna vara under en längre tid, men omprövas efter två år.

Sverige har Europas högsta ungdomsarbetslöshet

De närmaste åren lämnar de största ungdomskullarna sedan fyrtiotalistgenerationen gymnasieskolan. Hundratusentals unga vuxna ska ta plats i samhället – med kunskaper och förmågor, nya krav, många idéer och en vilja att vara delaktiga.

Idag går utvecklingen åt fel håll. Fler och fler unga möter stängda dörrar. Ungdomar tvingas i dagens utbildningssystem till livsavgörande val allt

Fel! Okänt namn på

längre ner i åldrarna och möjligheterna att ändra sig och välja om stängs allt mer. Färre unga har idag en egen bostad jämfört med för tio år sedan. Sverige är idag ett av de länder i Europa som har högst ungdomsarbetslöshet. Ungdomar och kvinnor används ofta som flexibilitetsbuffert på arbetsplatser. De anlitas vid behov och vid arbetstoppar – men slås ut lika snabbt som de kommer in. Flera myndigheter har rapporterat att ungdomars ekonomiska situation har försämrats. Det har också skett en kraftig ökning av antalet ungdomar som tvingas försörja sig på socialbidrag.

De som är unga idag ska bära upp samhället i morgon. Det är ett ekonomiskt och mänskligt slöseri att låta många unga börja sitt vuxenliv med arbetslöshet. ungdomsarbetslösheten är över 17 procent.² Det är ovärdigt ett välfärdssamhälle som det svenska. Många unga som saknar jobb har inte en fullständig gymnasieexamen, och de måste få chansen att komplettera sin utbildning inom vuxenutbildningen eller på högskola.

Det är en paradox i dessa dagar av hög arbetslöshet att vi inom en nära framtid kommer att ha betydande generella problem med tillgången till arbetskraft. För första gången i modern tid kommer antalet nytillträdande ungdomar att vara lägre än åldersavgångarna på riksnivå. Av landets län är det endast tre: Stockholm, Uppsala och Västra Götaland som får fler ungdomar och som redovisar gynnsamma balanstal för perioden 2010–2025. Alla andra län får betydligt färre ungdomar som träder in på arbetsmarknaden än antalet åldersavgångar.

Vi föreslår:

- ? **Omedelbara insatser** – vi vill se tidiga och snabba insatser för unga arbetslösa. Det ska inte, som nu är fallet, behöva vänta i 100 dagar på verkningfulla insatser. Aktivitetsförbudet på Arbetsförmedlingen måste tas bort.
- ? **Traineeplatser:** Vi vill införa traineeplatser för unga under 26 år i privat och offentlig verksamhet. Vi föreslår att dessa inrättas genom kreditering av arbetsgivarnas skattekonton för den som anställs som trainee. Tidigare arbetslöshetsperiod ska inte vara ett kriterium för att komma i fråga för insatsen. Alla arbetsgivare ska kunna ansöka om att anställa en trainee under förutsättning 1) att man kan visa upp behov av nyrekrytering till följd av generationsväxling inom en period av 1–3 år, 2) att det finns en godkänd handlingsplan med ett tydligt utbildningsinnehåll, den traineeanställda ska få kunskaper om arbetsplatsen och branschen samt ges möjlighet att pröva på arbetsplatsens olika avdelningar och verksamheter, 3) att det finns en utsedd handledare på arbetsplatsen och 4) att arbetsmarknadens parter ska sluta avtal om traineeanställningar.

² SCB:s AKU i augusti 2011.

En arbetslöshetsförsäkring för trygghet och omställning

Arbetslivet ställer allt större krav på människors förmåga till flexibilitet och omställning. Allt fler kommer att vilja och behöva byta jobb och yrkesinriktning under sitt yrkesverksamma liv.

För att människor ska känna trygghet och få stöd för nödvändiga förändringar och anpassningar är det centralt att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en del av en aktiv politik för omställning. En fungerande arbetslinje förutsätter en fungerande arbetslöshetsförsäkring som förmår underbygga vilja till förändring och samtidigt ger människor trygghet på vägen.

Den svenska modellen bygger på avtal mellan starka parter på arbetsmarknaden. Men för att den ska fungera krävs även att staten bidrar med en aktiv arbetsmarknadspolitik och en bra arbetslöshetsförsäkring. Den svenska modellen har kraftfullt bidragit till att ett modernt arbetsliv och konkurrenskraftiga företag.

Den arbetslöshetsförsäkring som vi har idag svarar inte mot dessa krav. Den borgerliga regeringens försämringar har resulterat i att andelen av de arbetslösa som får ta del av försäkringen har mer än halverats, från 80 procent 2006 till 35 procent i dagsläget. Bara 3 procent av de öppet arbetslösa får idag 80 procent av sin tidigare inkomst i ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Mellan 200 000 och 300 000 arbetslösa får ingen ersättning alls beroende på att de inte uppfyller arbetsvillkoret.

Vi socialdemokrater vill att i princip alla löntagare ska välja att omfattas av en god omställningsförsäkring vid arbetslöshet. En sådan försäkring stärker människor och underlättar samhällets strukturomvandling. Ersättningar på höga nivåer och villkor i övrigt som är rimliga utifrån den enskildes utgångspunkt gör att människor blir öppnare för den globaliserade ekonomin och vågar gå från det gamla till det nya. Detta är grunden för att försäkringen ska fungera som en omställningsförsäkring. En bra arbetslöshetsförsäkring gör att den som förlorar sitt jobb kan koncentrera sig på att snabbt söka nytt och inte behöver oroa sig för att behöva gå från hus och hem. I debatten om arbetslöshetsförsäkringens effekter på sysselsättningen har regeringen hävdat att en sänkning av ersättningsnivån skulle vara ensidigt positiv för svensk ekonomi. Detta påstående har kraftigt ifrågasatts. Till exempel pekar OECD på att en mer generös arbetslöshetsförsäkring tenderar att leda till bättre matchning på arbetsmarknaden eftersom den arbetslöse får bättre ekonomiska förutsättningar för att söka efter lämpligt arbete som motsvarar utbildningsnivå och kompetens. Enligt flera studier ger det bättre förutsättningar för att hitta ett nytt jobb med god lön. Det innebär att motsatsen som uppnås genom en lägre ersättning till de arbetslösa – inte är bra för produktiviteten i ekonomin. En mer generös arbetslöshetsförsäkring tenderar att ha en positiv effekt på skapandet av högproduktiva jobb.

Vi vill att Sverige ska ligga i topp när det gäller kunskap, kompetens och produktivitet för att klara en väl utbyggd välfärd och höga löner i den öppna globaliserade ekonomin. Regeringens försämringar av arbetslöshetsförsäk-

Fel! Okänt namn på

ringen har skadat den svenska modellen och gjort att många arbetslösa idag hänvisas till försörjningsstöd. Socialstyrelsen har nyligen uppgivit att det vanligaste försörjningshindret för dem som fick ekonomiskt bistånd 2010 var relaterat till arbetslöshet. Det gällde 106 500 personer, dvs. 38 procent av personerna som fick ekonomiskt bistånd.

Arbetslöshetsförsäkringen fyller helt enkelt inte längre sitt syfte. Vi behöver en ny a-kassa byggd på inkomstbortfallsprincipen som stimulerar omställning, är lätt att få del av, enkel att förstå och som inte kan missbrukas. Vi kommer att intensifiera vårt arbete med att ta fram en sådan försäkring. Viktiga principer:

- ? Alla ska ha råd att vara med i a-kassan. Vi vill kraftigt sänka avgifterna till a-kassan, och avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen ska inte variera beroende på arbetslöshetsnivån inom avtalsområdet.
- ? Arbetslöshetsförsäkringen ska vara till för den som har en arbetsinkomst att försäkra och ge trygghet vid omställning. Villkoren bör utformas så att den som blir arbetslös normalt ska kunna få ut ersättning från försäkringen under omställningstiden.
- ? Vi vill höja taket. Arbetslöshetsförsäkringen ska ge inkomstrelaterad trygghet vid omställning för en stor majoritet av löntagarna. Så är det långt ifrån idag. Målet är att de flesta löntagare ska få ut 80 procent i ersättning vid arbetslöshet. Vi vill ha en frivillig försäkring, som är solidariskt finansierad och som administreras av de fackliga organisationerna.
- ? En stark a-kassa som omfattar alla löntagare är en avgörande del av en väl fungerande arbetslinje. Den ska innebära krav på aktiva insatser från den enskilde som möts av en aktiv arbetsmarknadspolitik och utbildningsmöjligheter.

I vårt budgetförslag lägger vi fram flera förslag för att förbättra a-kassans funktion som omställningsförsäkring. Dagens avgiftskonstruktion där grupper av låginkomsttagare, exempelvis hotell- och restauranganställda, betalar mycket höga avgifter till a-kassan innebär en omvänd fördelningspolitik och leder dessutom till att stora grupper riskerar att ställas utanför det skydd som a-kassan innebär. Vi prioriterar därför sänkta avgifter för medlemskap i arbetslöshetsförsäkringen. Vi föreslår i denna motion ett tak för avgiften på 120 kronor i månaden genom omstruktureringar på inkomstsidan.

Vi höjer dessutom ersättningsnivån i a-kassan till 80 procent. Taket höjs till 910 kronor per dag från mars 2012. Det motsvarar 80 procents ersättning för den som tjänar 25 000 kronor i månaden. Efter 100 dagars arbetslöshet trappas taket i a-kassan ned med 150 kronor per dag.

Stärk den svenska arbetsmarknadsmodellen

Hotet mot kollektivavtalen

Starka parter på arbetsmarknaden och kollektivavtal som det främsta verktyget för att reglera löner och anställningsvillkor på arbetsmarknaden är grundpelaren i den svenska ekonomin. Modellen skapar förutsättningar för god produktivitetsutveckling och en flexibel arbetsmarknad. Kollektivavtalen förhindrar att anställda lönekonkurrerar med varandra för att få behålla jobbet och garanterar att arbetslösa inte tvingas bjuda under varandra för att få jobb. Avtalen skapar balans mellan arbetsgivarens och de anställdas intressen, de ger lika konkurrensvillkor för alla arbetsgivare inom en bransch och garanterar arbetsfred. Modellen har ett starkt stöd hos både arbetsgivare och arbetstagarare.

En mycket bred majoritet av dem som finns på svensk arbetsmarknad omfattas av kollektivavtal eller hängavtal. Den svenska modellen med kollektivavtalslösningar är framgångsrik. Det grundläggande skyddet för arbetsrätten finns i lagstiftningen. Samtidigt är trygghetsreglerna utformade så att det finns ett stort utrymme för flexibla lösningar genom att reglerna kan anpassas till branschspecifika förhållanden och till de behov och möjligheter som finns på lokal nivå.

Vid en internationell jämförelse skapar den svenska modellen stort utrymme för flexibilitet samtidigt som den resulterar i låg konfliktgrad. Sverige utmärker sig med att ha ett mycket lågt antal dagar med konflikt på arbetsmarknaden i jämförelse med andra EU-länder. Svensk fackföreningsrörelse är ansvarstagande. Svenska fackliga organisationer är mycket försiktiga med att varsla om stridsåtgärder, vilket gynnar stabiliteten på svensk arbetsmarknad.

Genom den borgerliga politiken riskerar konfliktnivån på arbetsmarknaden att höjas. Regeringen har till exempel ändrat reglerna för F-skattesedlar, vilket innebär att arbetsgivaransvar och anställningstrygghet kan sättas ur spel. Genom mer generösa regler för visstidsanställningar har andelen osäkra anställningar ökat.

Att människor får en svagare förankring till arbetslivet innebär i sin tur att möjligheten att rekrytera fackliga medlemmar och förtroendevalda minskar. En stark fackföreningsrörelse tar ansvar för samhällsekonomin då den värnar sina medlemmars intressen. En svag fackföreningsrörelse har inte samma anledning att fästa uppmärksamhet vid hela samhället då den värnar medlemmarnas intressen. Regeringens politik undergräver därmed den svenska modellen.

Vi socialdemokrater är mycket kritiska till att regeringen passade på att göra inskränkningar i den svenska konflikträtten när lex Laval infördes i Sverige. Rättsläget för vilka villkor som kan krävas för utstationerad arbetskraft som arbetar i Sverige är numera osäkert. Det finns stora risker för att arbetstagarare utnyttjas och att oseriösa företag kan konkurrera genom att dumpa löner och villkor. Det är mycket positivt att människor kan röra sig och arbeta över nationsgränser, men den fria rörligheten får aldrig användas för social

Fel! Okänt namn på

dumpning. Det måste återigen bli tillåtet att svenska kollektivavtal kan tillämpas på allt arbete i Sverige. Lavalproblematiken måste få en långsiktig lösning som värnar den svenska kollektivavtalsmodellen inom EU-medlemskapet. I en tidigare riksdagsmotion, som har resulterat i ett tillkännagivande till regeringen, har vi krävt att lagen ska rivs upp och att regeringen ska tillsätta en ny utredning. Utredningens viktigaste uppdrag är att föreslå åtgärder för att garantera att alla som arbetar i Sverige omfattas av samma villkor – oavsett ursprungsland. Arbetet ska ske skyndsamt och redovisas senast den 1 september 2012. Vi utgår från att regeringen följer riksdagens beslut. Likaså förutsätter vi att regeringen följer riksdagens tillkännagivande om att Sverige ska ratificera ILO 94 som innebär att man vid all offentlig upphandling kan ställa sociala krav på leverantörer av varor och tjänster.

Stärkt rätt till fasta jobb

Arbetslöshet är ett allvarligt hot mot tillväxt och sysselsättning. Det krävs kraftfulla åtgärder för att ge arbetslösa möjligheter till arbete och egen försörjning genom utbildning och aktiva insatser. Lösningen är inte att öppna för mer otrygga anställningsförhållanden. Varannan visstidsanställd har en akademisk utbildning. Nästan var femte visstidsanställd har en visstidsanställning som löper på mer än två år. En undersökning som fackförbundet Unionen har gjort visar att nästan nio av tio mellan 20 och 40 år som har en tidsbegränsad anställning hellre skulle vilja ha en fast anställning. 80 procent anger osäker inkomst som den största eller näst största nackdelen. Undersökningen visar att osäkra anställningar påverkar det sociala livet i hög grad. Utan fast anställning är det svårt att få lån till en bostad eller våga bilda familj.

Vi vill att tillsvidareanställning ska vara norm på arbetsmarknaden. Många visstidsanställda riskerar att hamna i en situation där osäkra jobb staplas på varandra under mycket lång tid utan att de ges möjligheter till fast förankring på arbetsmarknaden.

I likhet med de fackliga organisationerna är vi starkt kritiska till de förändringar i regelverket som regeringen genomfört och som öppnar för missbruk av tidsbegränsade anställningar. Denna uppfattning delas av EU-kommissionen som anser att den svenska lagen som ger arbetsgivare stora möjligheter att undvika fasta tillsvidareanställningar strider mot EU-rättens krav. EU-kommissionen kräver i en formell underrättelse att Sverige ändrar sin lagstiftning så att den lever upp till EU-rättens krav. Vi anser att regeringen måste åtgärda den problematik som den nuvarande lagstiftningen har öppnat för. Vi föreslår att det införs en begränsningsregel för hur länge rullande visstidsanställningar kan fortgå. Regeringens aviserade förslag om att individen ska gå till domstol för att få rätt till fast tjänst kommer inte att ge effekt. Det krävs istället ny lagstiftning. Vi vill införa ett tak för den allmänna visstidsanställningen (AVA). Vi föreslår att allmän visstidsanställning, vikariat och provanställning hos samma arbetsgivare räknas samman. Efter minst 24 månader under en femårsperiod övergår det till en fast anställning (tillsvidareanställning).

Inför en modell med ett solidariskt entreprenörsansvar

De blir allt vanligare med olika former av entreprenadkedjor i olika branscher, och längden på dessa kedjor tycks enbart öka. Med flera nivåer av underentreprenörer ökar, risken för att det uppstår problem – både för de anställda och för samhället. Det är inte ovanligt med problem med utbetalning av den intjänade lönen till arbetstagare som är i slutet av en lång kedja av underentreprenörer. Detta gäller särskilt för utländska arbetstagare som tillfälligt utstationerats till Sverige. För samhället kan det innebära att skatt och sociala avgifter undanhålls.

En huvudentreprenör har i dagsläget inget ansvar för att de underentreprenörer som är verksamma på exempelvis en byggarbetsplats är seriösa och kan följaktligen utnyttja fördelarna med att söka en lägre kostnad utan att stå för någon risk när det gäller underentreprenörens agerande.

Vi menar att ett system med solidariskt ansvar för entreprenörer måste införas för att förhindra denna exploatering av arbetskraften. Ett sådant entreprenörsansvar gäller redan i flera europeiska länder, till exempel Tyskland, Holland, Österrike, Spanien, Italien och Frankrike. I Norge infördes ett entreprenörsansvar i januari 2010. Ett solidariskt entreprenörsansvar har godkänts av EU-domstolen i mål C-03/60 Wolff & Muller. Enligt domen stod inte den tyska lagstiftningen om ansvar för huvudentreprenören i strid med EU-rätten.

Stärk företrädesrätten vid inhyring av arbetskraft

Det finns exempel på att oseriösa arbetsgivare använder sig av bemanningsföretag för att gå runt reglerna om företrädesrätt vid återanställning i LAS. Detta leder till ökat godtycke och otrygghet i bemanningsbranschen. Arbetskraftens utbytbarhet och temporära bemanningar utgör ett växande problem. Vi anser att företrädesrätten vid återanställning inte ska få sättas ur spel när arbetsgivare hyr in personal från bemanningsföretag. Vi vill därför att lagstiftningen ses över för att öka de fackliga organisationernas inflytande när bemanningsföretag anlitas.

Sätt stopp för exploatering av migrerad arbetskraft

Arbetskraftsinvandring innehåller många möjligheter. För företag, organisationer och myndigheter kan det vara ett sätt att åtgärda brist på arbetskraft och inbringa kunskaper från människor med andra erfarenheter och bakgrund. Öppna gränser är positivt för Sverige, men arbetskraftsinvandring får aldrig användas för att utnyttja och exploatera människor. Vi vill slå vakt om ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden. I Sverige ska svenska löner och villkor gälla för alla som arbetar. Vi måste också anpassa lagstiftningen till utländska arbetsgivare som är verksamma i Sverige. Lagstiftningen är idag konstruerad för svenska arbetsgivare som ansöker om arbetstillstånd och innehåller inga verktyg för att Migrationsverket ska kunna försäkra sig om

Fel! Okänt namn på

seriositeten bakom ett utländskt företags erbjudande. Utländska entreprenad- och bemanningsföretag utgjorde cirka 40 procent av arbetstillstånden under 2009. Det ska inte vara möjligt att konkurrera ut seriösa företag genom social dumpning.

Vi vill ge Migrationsverket i uppdrag att följa upp de ansökningar om arbetstillstånd som de beviljar och säkerställa att rätt avtal gäller. Vi vill också införa kännbara sanktionsmöjligheter mot de företag som missbrukar systemet.

En hållbar arbetsmiljö för fler arbetade timmar

Arbete ökar människors frihet genom egen inkomst, gemenskap och utveckling. En stark och hållbar, konkurrenskraftig ekonomi kräver en bred politik för fler jobb och full sysselsättning. Vår samhällsmodell bygger på att alla som kan ska arbeta. Om Sverige ska stå sig väl internationellt krävs investeringar för fler arbetade timmar. Men då måste arbetslivet bli tillgängligt för alla. Människors kompetens, kunskaper och erfarenheter måste tas tillvara. Arbetsmiljön spelar en avgörande roll för om människor ska kunna arbeta mer. Arbetslivets villkor, arbetsuppgifternas utformning och arbetsmiljön avgör om vi ska ha möjlighet att jobba ett helt arbetsliv utan att slitas ut eller skadas.

Alla ska ha rätt att arbeta i en trygg och säker arbetsmiljö som ger yrkesmässig och personlig utveckling, som främjar jämställdhet och en social gemenskap. Alla ska kunna avsluta ett långt yrkesverksamt liv med bibehållen fysisk och psykisk hälsa. För att klara detta måste arbetsmiljön förbättras. Individerna, företagen och staten vinner på en sådan utveckling.

Vi socialdemokrater välkomnar det moderna arbetslivet. Det är på många sätt resultatet av det som arbetarrörelsen under lång tid slagits för. Tunga lyft, slitiga och farliga miljöer har försvunnit för väldigt många löntagare. Arbetsorganisationerna är mer platta och inflytandet över det egna arbetet större. Möjligheterna till karriär och personlig utveckling i jobbet ökar för många. Ny teknik har underlättat mycket arbete samtidigt som arbetet blivit mer intellektuellt utmanande.

Vi vill fortsätta den utvecklingen, för vi tror på ett modernt arbetsliv där löntagarnas intressen står i centrum. Vi tror på ett arbetsliv där människor trivs, har möjligheter till inflytande över sin arbetssituation och kan utvecklas i jobbet. Det är en avgörande del av den kunskapsbaserade ekonomi och den värdeburna tillväxt som vi vill se för Sverige.

Ett kraftfullt Arbetsmiljöverk

Arbetsolyckor och ohälsa uppstår ofta på grund av att arbetsgivare och arbetstagare inte kan få råd från experter om hur de ska förebygga och lösa arbetsmiljöproblem. När regeringen kraftigt minskade anslagen till Arbetsmiljöverket slimmades stora delar av den verksamhet som är inriktad på att förebygga risker genom kontroll och tillsyn. Sammantaget har Arbetsmiljöverkets inspektionsresurser minskat med 30 procent. Enligt Internationella arbetsorganisationen ILO bör det finnas en arbetsmiljöinspektör per 10 000 anställda i industriländer. Sverige ligger idag på ett snitt på cirka 0,62 inspektörer, vilket innebär att vi är sämst i Norden.

För att Arbetsmiljöverket ska klara sitt uppdrag att arbeta med föreskrifter krävs resurser, annars riskerar hela regelverket kring arbetsmiljön att bli föråldrat. Nya kunskaper om risker och förändringar i arbetslivet liksom nya EU-direktiv innebär att det behövs ett kontinuerligt arbete med att utveckla föreskrifterna. Framför allt handlar det om sammanslagningar och ändringar i befintliga föreskrifter, särskilt genom skapande av övergripande föreskrifter. De övergripande föreskrifterna anger på ett generellt sätt hur arbetsmiljön ska vara och medför att en del detaljföreskrifter kan upphävas.³ Neddragningarna av resurserna innebär att Arbetsmiljöverkets analys och regelarbete inklusive EU-arbete har minskat med 50 procent.

Efter en flerårig minskning ökade antalet arbetsplatsolyckor och arbetsjukdomar 2010. Enligt Arbetsmiljöverkets preliminära statistik finns en koppling till den hårda vintern 2009–2010. Dessutom sker en ökning av olycksrisker i samband med tidsbegränsade anställningar. Rörlighet med korta anställningar och oklara arbetsgivarförhållanden är en riskfaktor. Flera dödsolyckor skedde i stora byggprojekt där stora huvudentreprenörer lade ut jobb på underleverantörer i flera led och där det var oklart vem som var ansvarig för säkerheten på arbetsplatsen.

Värst drabbade branscher är bygg, följt av tillverkning och transport (chaufförer, lastmaskinförare), skogsarbetare och lantbrukare.⁴ Bortsett från de tragiska dödsolyckorna leder förhållandena på svenska arbetsplatser idag också till skador och invaliditet som i många fall gör att människor måste sluta arbeta i förtid:

- ? Arbetsolyckor som medfört frånvaro har ökat med 10 procent och olyckorna till och från arbetet med hela 18 procent.⁵
- ? Sett i ett längre perspektiv från 2003 och framåt har antalet anmälningar sjunkit. Arbetsolyckor med frånvaro minskade med 20 procent åren 2003–2009. Ökningen är ungefär lika stor bland kvinnor som bland män.

³ Arbetsmiljöverkets hemsida om uppdraget.

⁴ På 50-talet omkom runt 400 personer om året på jobbet. Under 1980-talet varierade siffran mellan 100 och 160. Det senaste årtiondet har antalet döda på jobbet pendlat mellan 41 och 75. Den historiska trenden är alltså att de allvarligaste olyckorna på jobbet minskar, även om utvecklingen stannat av de senaste åren.

⁵ Uppgifterna bygger på statistik som anmälades under respektive år.

Fel! Okänt namn på

? Även arbetssjukdomarna, som minskade med hälften från 2003 fram till och med 2009, har ökat något. För arbetssjukdomarnas del ligger summan totalt sett dock fortfarande mycket lågt, ungefär på samma nivå som när statistikdatabasen inrättades 1979.

Dödsolyckorna som var rekordlåg 2009 ökade från 35 bland arbetstagarna till 49 år 2010. Värst drabbade branscher var bygg, följt av tillverkning och transport. Inom jord- och skogsbruket har dock färre omkommit än under åren innan, fem 2010 mot sju år 2009 och hela 13 år 2008.

För att nå målet om ett hållbart arbetsliv måste arbetsmiljöarbetet rustas upp rejält. Om tillsynen av arbetsmiljölagen (AML) ska upprätthållas måste det finnas en myndighet som kan övervaka att arbetsgivarna tar sitt arbetsmiljöansvar och bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Arbetsmiljöverkets inspektörer måste få resurser så att de kan jobba förebyggande och effektivt med risker för liv och hälsa i arbetslivet. Arbetsmiljöverkets möjligheter till analyser och kapaciteten för att arbeta med föreskrifter måste förbättras, annars riskerar hela regelverket för arbetsmiljön att bli föråldrat. För att Sverige även framöver ska ha ett modernt och effektivt regelverk inom arbetsmiljöområdet krävs att Arbetsmiljöverket har kompetens och resurser både för deltagande i EU-arbetet och inom nationellt regelarbete. Vi vill successivt öka anslagen till Arbetsmiljöverket så att fler inspektioner kan utföras samt att regelverket och Arbetsmiljöverkets föreskrifter kan hållas moderna och effektiva. Regelverket ska prioritera nya arbetsmiljöproblem inom det moderna arbetslivet samtidigt som reglerna och föreskrifterna ska göras enklare, begripligare och tydligare. Vi vill öka resurserna till Arbetsmiljöverket med 50 miljoner kronor år per år (2012–2014), varav 20 miljoner kronor ska öronmärkas per år till inspektioner i småföretag med hög risk för olyckor och skador, många visstidsanställda eller med en hög andel migrerad arbetskraft.

Vi vill att staten i samverkan med arbetsmarknadens parter och Arbetsmiljöverket tar fram en nollvision för dödsolyckor i arbetslivet. Få arbetsmiljöbrott anmäls och fälls i domstol.

Vi vill se över regelverket för att finna effektivare påföljder vid överträdelser av arbetsmiljö- och arbetstidslagarna.

Investera i skyddsombuden

Skyddsombudet företräder arbetstagarna i arbetsmiljöfrågor, verkar för en god arbetsmiljö, bevakar skydd mot ohälsa och olycksfall samt verkar för att arbetsgivaren uppfyller kraven i arbetsmiljölagen (AML). Målsättningen med arbetsmiljöutbildning är att ge skyddsombud den arbetsmiljökompetens de behöver för att analysera de eventuella arbetsmiljöproblem som kan finnas på arbetsplatsen, få kunskaper om kvinnors och mäns olika förutsättningar samt få den kompetens som behövs för att bedriva ett förebyggande och framtidsinriktat arbetsmiljöarbete. Arbetsmiljöverket gör bedömningen att antalet skyddsombud minskar. Det kan, enligt verket, ha koppling till att den fackliga organisationsgraden minskar på hela arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn på

Utbildning är en av hörnstenarna i ett konstruktivt arbetsmiljöarbete. I samband med nedläggningen av Arbetslivsinstitutet togs medlen till funktionsutbildning för skyddsombud bort. Trenden är att allt färre skyddsombud genomgår relevant utbildning, vilket gör det svårare att ställa legitima krav på en hållbar arbetsmiljö. LO:s undersökning ”Samverkan för en bättre arbetsmiljö – skyddsombudens arbete och erfarenheter”⁶ visar att 40 procent av skyddsombuden inte deltagit i någon arbetsmiljöutbildning under det gångna året. Tre av fyra regionala skyddsombud efterfrågar utbildning i sociala och psykosociala frågor, kris- och konflikthantering. Områden som rehabilitering, arbetsorganisation och belastningsekonomi kommer också högt upp på önskelistan.

De regionala skyddsombuden (RSO) har en viktig uppgift. Det är de som bäst når fram till små arbetsplatser som saknar skyddsombud eller skyddskommitté. Enligt de nuvarande bestämmelserna krävs det att en lokal arbetsorganisation har en medlem på ett visst arbetsställe för att ett regionalt skyddsombud ska kunna utses för just detta arbetsställe.

Inom vissa branscher medför medlemskravet stora problem. Det gäller till branscher med rörliga eller tillfälliga arbetsplatser och branscher med stor personalomsättning och där arbetet i hög grad utförs av bemanningsföretag. Kvinnor är underrepresenterade inom många arbetsmiljöorganisationer. För att få ökad uppmärksamhet på kvinnors arbetsmiljöproblem är det av största vikt att öka andelen kvinnor bland skyddsombuden. Vid nedläggningen av Arbetslivsinstitutet drogs pengarna till funktionsutbildning av regionala skyddsombud in. Vi vill successivt rusta upp RSO-verksamheten och anslår 20 miljoner kronor med inriktning på utbildningsplatser år 2012, 30 miljoner kronor år 2013 och 50 miljoner kronor för år 2014.

Vi vill ge RSO ett vidgat uppdrag som innebär att de får rätt att besöka och bygga upp ett strukturerat arbetsmiljöarbete också på arbetsplatser där det finns kollektivavtal men där det saknas fackliga medlemmar.

Vi föreslår att en ny regel införs i arbetsmiljölagen som säger att all upphandling som rör arbetsmiljön, till exempel rehabiliteringstjänster, företagshälsovård eller arbetshjälpmedel, ska ske i samverkan med skyddsombudet eller med skyddskommittén. Vi vill se över skyddsombudets stopprätt för att ta fram förslag på hur den kan användas mer effektivt i arbetslivet.⁷ Utredningen ska också se över skyddsombudens möjligheter att vända sig till en tillsynsmyndighet, så kallad hänvändelseordning.

⁶ LO:s rapport 2008.

⁷ Kraven på när sådana stopp får ske är högt ställda samtidigt som formerna för stopprättens hantering är otydligt formulerade.

Fel! Okänt namn

Stärk kvinnors arbetsmiljö

Vi vill initiera ett projekt tillsammans med arbetsmarknadens parter för att ta fram metoder för att stärka kvinnors arbetsmiljö, med inriktning på psykosocialt tunga arbetsmiljöer. Vi anslår 20 miljoner kronor år 2012.

Utveckla det moderna arbetslivet

Vi vill se ett nytt utvecklingsamarbete mellan staten, forskningen, arbetsgivarna och de fackliga organisationerna om det moderna arbetslivet. Syftet ska vara att stimulera kompetensutveckling och humanare villkor i arbetslivet.

En företagshälsovård med kvalitet

Företagshälsovården spelar en viktig roll för att förebygga och undanröja risker för ohälsa i arbetslivet. Dess inriktning och innehåll behöver anpassas till de arbetsmiljö- och ohälsoproblem som finns i dagens arbetsliv. Detta är förutsättningar för att företagshälsovården ska klara att stötta och hjälpa företagen med att minska och förhindra arbetsrelaterade sjukdomar, belastningsskador och arbetsolyckor. Av arbetsmiljöundersökningen "Arbetsmiljön 2009" framgår att cirka två av tre kvinnor och män uppger att de har tillgång till företagshälsovård på sin arbetsplats. Företagshälsovården tycks vara mer utbyggd i medelstora och stora företag än i små och jämförelsevis mer utbyggd i den offentliga sektorn. I olika typer av servicejobb är tillgången till företagshälsovård mindre vanlig. Personer med en mer omfattande yrkesutbildning har oftare en bättre tillgång till företagshälsovård än de med kortare utbildningsbakgrund.⁸

Vår målsättning är att fler arbetstagare får tillgång till en kvalitativt bra företagshälsovård som är neutral och arbetar för både arbetsgivare och arbetstagare.

Stockholm den 28 september 2011

Ylva Johansson (S)

Raimo Pärssinen (S)

Patrik Björck (S)

Johan Andersson (S)

Maria Stenberg (S)

Ann-Christin Ahlberg (S)

Kerstin Nilsson (S)

⁸ Arbetsmiljön 2009, SCB och Arbetsmiljöverket (Rapport 2010:3).